

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelyt, hova ugy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtári cikkek stb. intézendők.

Nyilvtári cikkek soronkint 10 kr-ért közöltnék.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetéseik díja:

minden egyhasábas garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár.
Hivatásos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy apunk szátküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

A közegészség.

Hogy a népesség számában s annak életéréjében, mint akármely más hasznos tárgyban, értékvagyon fekszik, ma már általánosan elfogadott axioma. A nemzet vagyonsodása vagy elszegényedése a legszorosabb, legbensőbb összeköttetésben áll az egészségügyi viszonyokkal, vagyis az azoktól függő átlag életkorral. Minthogy minden ember élete produktív és improduktív korra oszlik fel, vagyis: minden ember egy bizonyos ideig abszolúte képtelen magát fentartani, és csak ezen idő letelte után kamatoz az a tőke, melyet rá költött fentartására, neveltetésére a már akkor produktív idősb nemzedék. E szerint minden ember egy tőkét képvisel, azt a tőkét, a mely reá fordított, míg az lett belőle, a mi. Egy népcsaládnak fentartása azon alapszik, hogy minden egyes nemzedék visszafizesse a következőnek azt a tőkét, a melybe

az ő improduktív kora fentartása került s mely neki az őt megelőző nemzedék által előlegzetett. Ezt meg is teszi minden nemzedék, mikor a tőkét az új nemzedék nevelésére fordítja. Ámde itt a népszám nem lévén helyt álló, vagyis nem egyforma, sőt ellenkezőleg, folyton növekedik, így a tőkét az utónövés számának megfelelőleg még nevelni, kamatos kamatjaival együtt is visszafizetni kell. S mert ennek ekként kell történnie, szinte önként értődik, hogy a tőke visszafizetése és növelése könnyebb vagy nehezebb feladat a szerint, a mint arra hosszabb vagy rövidebb idő van engedve. Ha 15 improduktív évre 30 produktív év esik, akkor a nagy tőkét visszafizetni nem nagy feladat: tehát mentől kedvezőbb arány van a produktív és improduktív kor között, vagyis mentől több idő jut a visszafizetésre, annál könnyebb. Ha ellenben ez az arány kedvezőtlen, s az élő nemzedék már csak az idő rövidsége miatt is képtelen annyit szerezni, hogy necsak magát fentartsa, hanem még a születések fölőse által mindig növekedő szaporulatot is fölnevelhesse, sőt hogy még akkor is, midőn ismét keresésképtelenné, tehát fogyasztóvá válik, valamit megtakaríthasson, — itt okvetetlenül be kell állania a nemzeti elszegényedésnek, sőt nyomornak, az ősök által meghagyott tőke elfogyasztásának, s ebből lesz a kérdésnek nemzetgazdasági oldala.

Egy bizonyos középletkor tehát föltétlenül szükséges, hogy az ember improduktív éveire juthasson annyi idő, mennyi alatt a nyert előleget visszafizetni lehessen.

Ha e részben hazai viszonyainkat tekintjük, konstatálnunk lehet, hogy elővéve tizenhét nyugot-európai államnak 10 — 30 évi halálzási viszonyaira vonatkozó adatait, és

minden államból kiválasztva éppen azt az évet, a mely alatt az említett idő alatt abban az államban a legkedvezőtlenebb volt a halálozás és ezen legkedvezőtlenebb halálozásoknak átlagával hasonlítjuk össze az egy évtized alatt minálunk észlelt legkedvezőbb halandóságot (tehát amott a legrosszabb, itt a tapasztalt legjobb esetet), — még ez az összehasonlítás is hihetetlen különbséget tüntet fel a magyar nemzet rovására, mert tíz évi átlagban minden évben százezer embernel több hal meg nálunk, mint a mennyi a művelt külföld bár nagyobb, legkedvezőtlenebb halálozásainak átlaga mellett meghalt volna, tehát tíz év alatt egy milliónál több embert vesztettünk fölös számmal (idő előtt), nem is számítva az ezek után biztosan bekövetkezendő szaporodást.

Nálunk sopánkodnak fajunk lassu növekedése fölött s csaknem kivétel nélkül, legalább általánosan, de ép oly tévesen, azt hiszik, hogy a születések csekély száma, illetőleg ezek kedvezőtlen aránya az idegen fajokhoz képest, mozditja elő e szomorú népesedési adatokat. Ellenkezőleg! Egyetlen nyugot-európai civilizált állam és hazánkban is egyetlenegy nemzetiség sem mutat fel oly kedvező házassági arányt és egyszersmind oly magas születési %-ot, mint a magyar faj, — a magyar faj pusztulásának és elmaradásának a természet szerű szaporodás rendes mértékétől nem a kedvezőtlen születési, hanem a hallatlanul uzsorás halálzási nagy számarány az oka.

Továbbá, míg tizenkilenc nyugot-európai országban átlag 27 és 8 hónap a közép életkor, nálunk: Erdélyországban 26 év 4 hónap, Horvátországban 25 év és 6 hónap, és Magyarországon csak 25 év és 4 hónap, tehát hazánkban két évvel és négy hónap-

A „Székelyföld“ tárczája.

Az első vizit.

Torontál Illés urambátyám, daczára annak, hogy önnek eladó lánya van, a kinek olyan hozományt biztosított az atyai gondoskodás, a minővel kevés férjhezmenendő fruska dicsekedhetik, de meg tekintve azt is, hogy nagyrabcsült uri családjával mindez ideig a legjobb barátságban éltem: — ne haragudjék meg reám, ha most az egyszer elvetem a súlykot s nyilvánoosságra hozom azt a furesa históriát, mely a multkor oly vandal módon széjjeldulta az ön családi boldogságát.

Tudja, gombház, ha leszakad lesz más! Vigasztalja magát ezzel az aranyat érő szentenciával. Utóvégre is sült hal nem repülhet az ember szájába, de nyersen hamarabb megfogja a horog, ha jó rajta a csalógató falat s ügyes kéz tartja a végét.

De mit adok én itt magának tanácsokat? Torontál bátyót nem kell féltetni a sors csapásaitól. Torontál urnak nyugodt a lelkiismerete, minden lehetőt megtett, hogy meg ne történjék az, a mi megtörtént. S ha mostoha volt a mult, ha nem kecséget is még kárpótlással a jelen: ott a jövő, az majd kiküszörlő a csorbát s utóvégre is horogra akad egy vidáman ficzánkáló halacska. Akkor hét országra szóló lakodalmat csapunk s ha most neheztelne is rám ezért az indikrécióért,

tudom, hogy, megbékül s még talán össze is csókol örömeiben.

... Azon fordul meg a történet, hogy Torontál Illés urat huszonhárom évvel ezelőtt azzal a hön óhajtvá és rég epedve várt hirrel lepte meg egy okleveles asszony, hogy, ha nem esnék terhére besétálni a másik szobába, ott egy iczi-piczi kis leányra bukkán, a ki ugy hasonlít hozzá, hogy még a kis ujjahegyétől se lehetne eldisputálni a hirneves Torontál faj-jelleget.

Nem volt akkoriban boldogabb ember nála a föld hátán. Őlebe kapta az arasznyi csecsemőt, karjain ringatta, féltve dédelgette, s még a dohányszárlól is lemondott e kedvéért, nehogy a kis Vilma prűszköljön valamikép a dohos meggyfászár utóizétől.

A kis Vilma pedig, a ki oly feltűnő módon magán viselte a hirneves Torontál faj-jelleget, hogy éppen e miatt valami különös szépségre egyáltalán nem számíthatott: nőtt gyorsan s egyszer csak azt vette észre az öreg, hogy a bimbó virággá fejlődött s nemsokára itt az idő, mikor a leszakasztás pillanata is bekövetkezik.

Torontál uram, mint afféle ügyes nemzetgazdász, hamarosan kiokumálta, hogy a kicsi csak akkor gördül jól, ha derekasan megkenik a tengelyét. Igyekezett tehát értéket biztosítani egyetlen sardjékának, nehogy megakadjon a kerék s Vilma ott penészedjék meg az őskötől birtokába maradt családi sifonérok között.

De ez nem volt minden. A jó atya annyira szíven viselte egyetlen gyermeke boldogságát, hogy kedvéért békés polgári foglalkozásról is lemondott s sutba vetve ollót, posztót, tűt és czerntát, vegyes kereskedést nyitott, lévén ez a mesterség szerinte sokkal elegánsabb és intelligensebb a mindennapi szabóságnál. Segédeinek felmondott, új erőket szerzett az üzletbe s idegesen rázta a fejét, ha valaki feledékenységből szabónak merte titulálni. Nem akart tudni semmit a multról s csupán a jövőnek, a szépen kihimzett jövőnek élt.

Hogyha bár áldozatokkal is, de mindenáron bejusson abba a körbe, a mely szellemileg élén áll az egyszerű városi népnek: százakat adott kölcsön hol a jegyzőnek, hol a kopott birtokosnak, hol ennek, hol annak az uri embernek, s egyszer csak azt vette észre, hogy a kis Vilma csaknem az egész hozománya adóslevelekbe van befekettve. Ez a felfedezés azouban nem igen bántotta a fejét. Jó pénz, jó helyen van, — szokta volt mondani — majd eljön a leszámolás percze s visszaváltják mindannyian a rakásra gyülemlett kötelezvényeket. Az adósleveleket kiváltani nem siettek ugyan, de Torontál bácsi népszerűsége nőtt; házának renoméja emelkedett s ezzel együtt műveltsége, intelligenciája az illető körökben általán elismert lön.

Mindennek daczára is a kis Vilma nem igen özlönlötte körül a számottevő fiatalság, melynek koszorujából az öreg egy jóra való férjét választ

pal rövidebb, mint 19 nyugot-európai népes-ládnál átlag vége — oly rövid életkor, mint a szerencsétlen nyomorult irlandi népnél volt a negyvenes években kiűtött népesedés-mozgalmi krízis előtt, de még tizenhárom hónappal rövidebb, mint a minő a ma is nyomor-ságos irlandi életkornak középtartama, most, az említett népesedési krízis után.

Nálunk végül 12 improductiv évre 13¹/₂ productiv év esik, míg Nyugat-Európában 12 évi és 5 havi improductiv korra jut 15 és egynegyed. Így a productiv időarányt könnyű megvonni. És esik Francziországban 3 fogyasztóra nyolcz termelő, nálunk pedig 3 fogyasztóra termelő csak öt.

A közegészségügy, jelentőségét tekintve, országos ügy s mielőbb napirendre volna tűzendő.

A romániai vasuti csatlakozások. A romániai vasuti csatlakozások ügyében eddig történekről a következő hiteles értesítéseket veszi a „Pesti Hirlap“:

Az erdélyrészi határ alkalmas pontjain és pedig a tölgyesi, gyimesi, vöröstoronyi és vulkániszorosokon át Romániával létesítendő négy újabb vasuti csatlakozás tervei iránt már hosszabb idő óta folytak a tárgyalások a magyar és román kormányok közt. Végre az idei tavasszal a román kormány, teljes elejtését kívánva a tölgyesi csatlakozásnak, beleegyezett abba, hogy a gyimesi csatlakozás minden körülmények közt kiépíttessék, a vöröstoronyi és vulkáni csatlakozások közt pedig a magyar kormány tetszésére bízta a választást annak kijelentése mellett, hogy a maga részéről előnyt ad a vöröstoronyinak. A magyar kormány hajlandónak nyilatkozott arra, hogy előbb a vöröstoronyi csatlakozás építtessék ki, és hozzátette, hogy legfőbb 8 év alatt a vulkáni csatlakozást is létesíteni ohajtja. Mihelyt e tárgyban megérkezik a román kormány határozott válasza, ki fog szállani a nemzetközi bizottság a csatlakozási pontok megállapítása végett. Tekintettel a határszélek talajviszonyaira, igen valószínű, hogy valamennyi csatlakozás végállomása magyar területen fog kiépíttetni.

Az állami tisztviselők fizetésének reformja, melyet a pénzügyminiszter exponálja a jövő esztendőre ígért, hír szerint, teljesen ki van dolgozva. A legfőbb ujtás az, hogy a tisztviselők ezentul nem fognak kapni lakbért, hanem 40 százalék ugynevezett működési pótlékot; a mit tehát vesztenek a réven, megnyerik a vámon, még pedig kamatosul, mert a működési pótlék átlag csaknem kétszerese lesz a lakbérnek. E rendszer javítja az állami tisztviselők helyzetét, de egyszersmind véget veti a legutóbbi nyugdíjörvényből következő sok aránytalanságnak.

tani szeretett volna. Csupán a kötelező viziteket tették meg az adósság meghosszabbítása által közelebről érdekelt intelligens házasulandók; de ezek is ügyes kerüléssel vitték át a szót bábra, színházra, tavaszra, virágokra s más hasonló konvencionális témákra, ha az öreg a gazdag özsonna mellett netalán ütni kezdte a vasat s feltűnően emlegette a hozományt és leányának egyéb szép tulajdonait.

A Torontál család ezen műveltségi átalakulása leginkább a szegény Lugozó Vendének okozott számbavehető szívfájdalmakat és pedig két okból: Először, mivel szenvedélyesen szerette Vilmát s magára nézve most már elérhetlenné látta; másodsor, miután állás nélkül maradt, lévén ő is egyike azon szerencsétleneknek, kik annak idején Torontál Illés urambátyám szabóműhelyében alkalmazva voltak s a beállott fordulat alkalmával elbocsátást nyertek. A boldogtalan egész éjjeleken ott kószált Torontálék ablakai alatt s szötte ábrándjait, melyek virradatra ugy pattantak széjjel, mint a szappanbuborék.

Egyszer aztán megszállotta a „mersz“, kihúzta magát egyedül galábjába, zoldulni kezdő szaloneruhájába s annak módja szerint — megkérte az igen tisztelt Torontál Vilma kisasszony becses kezecskéjét.

A képviselőház közoktatási bizottsága a mult heten tárgyalta s élénk vita után lényeges módosítás nélkül elfogadta a kiadodóvásról szóló törvényjavaslatot.

Ref. egyházkerületi közgyűlés.

Az erdélyi ref. egyházkerületnek aligha volt még olyan népes közgyűlése, mint a mostani, mely szombaton kezdődött.

Pontban tíz órakor Szász Domokos püspöknek állva végig hallgatott lélekemelő szép imájával kezdődött a gyűlés. Az Isten segedelmét kérte a tanácskozássokra és egyetértést a tanácskozókra.

A püspök imája után b. Báuffy tartotta általános figyelemmel végighallgatott megnyitó beszédét, mely éljenzéssel fogadtattott.

Az éljenzés elhangzása után általános meglepetést keltve nyomban felállt Bartha Miklós, ki vádakat talált az elnöki megnyitóban s figyelmeztette az elnököt, hogy az elnöki szék arra való, hogy onnan rend tartassék s nem arra való, hogy ott vádként felhozassanak azok, a mik nem tartoznak oda. Bartha szavaira, melyek nem csekély izgatottságot keltettek, b. Báuffy Dezső nyugodtan kijelentette, hogy a mit mondott, az kizárólag az ő egyéni véleménye; lehetnek másképp gondolkozók is, ő nem akart vele megbántani senkit. Hisz maga az elnöki megnyitó kéri kifejezetten higgadságra a közgyűlés tagjait.

Ez incidens után megkezdődött a közgyűlés alakulása a közgyűlési tagok névsorának bemutatásával. Egy-két perc múlva azonban egy sajnálatos eset ismét megszakította a tanácskozást. Gr. Kuu Kocsárd, az egyházkerület kilenczven éves agg tisztelbeli főgondnoka, hirtelen rosszul lett s kifelé indulva, támolyni kezdett, mire többen segítségére siettek. E közben az elnök előtt levő asztal feldől s a közgyűlési tagok izgatottan ugrottak fel. Miután az így támadt zavar véget ért, a tanácskozás tovább folytatottatott.

A közgyűlés megalakulása után megalakítottak a bizottságok s megállapítottak a tárgysorozat.

Ezt követte Szász Domokos püspök jelentése, melyet a közgyűlés tagjai általános meleg érdeklődéssel hallgattak végig és gyakorta szakítottak meg lelkes éljenzéssel.

A jelentés mindenekelőtt lendületes sorokban emlékezik meg a királynak az egyházhoz való viszonyáról. Ezután felsorolja a király adományait. Áttér aztán az egyetemes egyház beléletében előfordult nagyjelentőségű mozzanatokra, az 1891-ben tartandó konvent, a domesztikai segélyezések, a sorsjegykölcson, a protestáns irodalmi társaság ügyeinek ismertetésére. Az elkeresztelési rendeletről szólva, azt mondja, hogy azt az igazgató-tanács megnyugtató tudomásul vette s utasította az egyházkerület összes lelkipásztorait

Az öreg indignációval utasította vissza a kérést; leányához pláne nem is eresztette.

Mit gondol? — förmedt rá méltó felháborodással. — Csak nem beszél komolyan? Magának? Vilmát? Hiszen maga szegény ördög. — még csak nem is uri ember, hanem... hanem...

A többit nem mondotta ki.

Ekkor már huszonkettedik évét gázolta a kis leány, de az óhajtott kőr csak nem jelentkezett, pedig ezudar gyorsan multak a napok s Vilmuska orra hegyén mindegyre veresebb és veresebb lön a Torontál faj jelleget aanyira megkülönböztető pirosság. Hangja lassankint a sikolytoba ment át; derekát kezdte be nem érni a fűző s ujjai oly szélesre dagadtak, hogy egy finom női keztyű bizonyára megszegyenlette volna magát, ha azokkal közelebbi érintkezésbe kellett volna bocsátkoznia.

A mi Vilmuskát illeti, ő már megállapodott a leendő férj személyét illetőleg. Igaz ugyan, hogy ha rajta áll a dolog, s nem alakul át művelt-élig a Torontál-familia, nem sokat törte volna a fejét, kihez menjen, kit válasszon; de tekintve azt, hogy az uri kosztba emelkedett s erősen megszólina az intelligencia azon ballépését, ha a család méltóságához nem illő házasságba elegyednék: ábrándjai tárgyává Rikkay Bélát, a megyeszerte ismert arszlánt és gavallért tette, a kit a vele bizalmas

és anyakönyvvezetőit részletes tájékozás kíséretében a körrendelet tiszteletben tartására.

Az egyetemes egyház beléletéről szólva, a nagyszámu építkezéseket emeli ki, melyek a vallás- és közmívelődési ügyet jelentékenyen elősegítik és dícsőségére válnak az erdélyi reformátusoknak.

A milliós kölcsön nagy port felvert ügyéről szolt ezután. Legmelyebb meggyőződése az, hogy a kérdéses pénzügyi művelet az egyházkerületre nézve minden kockázatot kizár, nagymértvű kezdeményeket s előnyöket biztosít s így nyugodt lelkiismerettel elfogadható. Kettős cél lebegett szemei előtt, midőn a kérdéses pénzügyi művelet koncepiálta. Egyfelől, hogy a szűkölködő papok, tanítók s egyházközségek javára új segélyforrás nyitassék; másfelől, hogy lehetővé tétessék érvényt szerezni a közgyűlés mult évi azon végzésének, mely szerint Kolozsvárt egy theol. fakultás és paedagogium állítandó fel.

A körlelkésziségek nagy gyarapodásáról ad ez után számot a jelentés.

Ez évben tíz templomot szentelt fel Szász Domokos és felszentelésre vár még tizenegy templom.

A népingási adatok szerint az egyházkerület lélekszámának tényleges gyarapodása 4,532.

A jelentést a közgyűlés részéről hosszantartó lelkes éljenzéssel fogadta s br. Báuffy elnök indítványára kimondotta, hogy az jegyzőkönyvbe iktattassék s a püspöknek a buzgó működésért hálás elismerés fejeztessék ki.

Majd Parádi Kálmán tanügyi előadó terjesztette elő a tanügyi állapotokról szóló jelentését. Az egyházkerület gymnasiumaiban 173 tanerő működik s a közvetlen felügyeletet 27 gondnok gyakorolja. A részletesebb adatokat a füzetben kiadott ismertetés tárja föl.

Székely János indítványára a közgyűlés a jelentést köszönetének kifejezésével vette tudomásul.

Hosszabb vita után a választásokat másnapra tűzték ki, mire az első napi tanácskozások véget értek.

A gyűlés vasárnap reggel folytatottatott, de csak rövid ideig tartott. Szász Gerő esperes, egyházkerületi jegyző felolvasta a mult gyűlés jegyzőkönyvét, mely csekély módosítással tudomásul vétetett.

Ezután számba vették a kibocsátandó új papokat, kikhez Szász Domokos püspök intézett a gyűlésben hatásos beszédet, köteleességeiket, nem hivatásukat ismertetvén.

Gyűlés után a közgyűlési tagok testületileg átmertek a belfarkas-utcai ref. templomba, hol az új lelkészek kibocsátási ünnepélye volt.

A harmadik napon hosszas és igen élénk vita fejlődött ki a felett, hogy nyilvános, vagy zárt ülésben tárgyalassék-e az egymilliós kölcsön

lábón álló hölgyek egyszerűen csak selyem gye-reknek szokták szólítani. Az elkényeztetett gentry pedig mindenről a világon tudott inkább, csak arról nem, hogy vele egy és ugyanazon városban lakik még egy Torontál nevezetű ember is, a ki azelőtt szabó volt, most pedig kereskedő, s a ki-nek Vilma nevű leányzója utána eped, őt szemel-vén ki hites férjének Isten és emberek előtt.

Vilmuska választása végtelen megtetszett az öregnek.

— Kis hamis! tudtam mindig, hogy uri nőnek született... No, majd teszek róla. Azt hiszem, — toldotta hozzá, önérzetesen megveregatve széles mellét, — Torontál Illésnek, a büszke Torontál Illés urnak nem lesz nehéz feladat uri véréhez illő, hintón járó vót szerezni a házhoz.

Ettől a nagy mondástól azonban maga is megijedt s miutha megcsendült volna a füle, idegesen kérde:

— Nem az a csuf kecske mekegett megint odakint? Miért nem kergetik el? Mondtam már százsor is, hogy ki nem állhatom ezeket a ronda állatokat.

(Vége következik.)

ügye. A közgyűlés kimondta, hogy az ügy zárt ülésben tárgyalatik. A tanácskozás eredményéről jövő számunkban értesítjük olvasóinkat.

A határsértések.

Évek óta napirenden vannak a panaszok a határsértések miatt, melyeket Románia követ ellenünk. Még az 1888-ik évi határrendezés sem orvosolta a bajt. Sőt azóta talán még kevésbé respektálják jogainkat a román szomszédok.

Megyénkben leggyakrabban Zăgonnak, Berecznek és városunknak okoznak legtöbb bosszúságot a románok.

A „Nemzet” egyik közelebbi száma a következő közleményt hozza e tárgyban:

Az 1888. évi XIV. törvény 10. és 11. cikkéi szó szerint azt mondják:

„Magától értetlik, hogy jelen egyezmény által azon fekvőségek tulajdonosai, melyek egyik országból egészen vagy részben a másikba mennek át, birtokjogaikban és a fekvőségek felett szabad rendelkezési jogukban rövidséget szenvedni nem fognak...”

Továbbá:

„A megelőző cikkben tárgyalt fekvőségek tulajdonosai, ezen fekvőségeik használatát illetőleg a legszabadelvűbb elbánásban fognak részesíttetni; t. i. az ily fekvőségek birtokosai a szolgálataukban levőkkel és háznépükkel együtt jogosítvák, fekvőségeiknek a határvonal által elválasztott egyik részéről annak másik részére közlekedni, gazdasági eszközeikkel, marháikkal, szerzőmunkaikkal oda-vissza szabadon járni-kelni, tekintet nélkül arra, hogy a birtok részben az egyik, részben a másik állam fenhatósága alá tartozik; szintugy jogosítva vannak termésüket, marháikat, minden földtermesztményeiket nyers és feldolgozott állapotban egyik birtokrészükről a másikra adó- és illetékmentesen átszállítani...”

És mégis mi történik? Példát hozunk fel. A sok közül csak egyet...

Volt Kézdi-Vásárhely városnak öt időkötől fogva 4110 kat. holdnyi öserdeje a határszéli Keoskés és Zsiros nevű havasok oldalán, mely közvetlenül a romániai Szaláncz fürdő parkjára hajlik és a mely 3 órányira fekszik a romániai tirgu oknai vasúti állomástól.

Ezen erdőt az új határrendezés az e törvényben létrejött kompromisszum folytán ketté hasította. Mintegy 1100 kat. hold Romániához szakadt; a többi pedig itthon maradt. Ezen erdőnek átszakadt részét egészen a folyó év tavaszáig szabadon s tetszés szerint használta és kezelte a város. Fűrészmalma volt azon és azzal deszkát fűrészeltetett s eladta többek között az említett Szaláncz fürdő építéséhez, mely fürdő a jassyi St. Spiridion nevű kórház tulajdonát képezi. Sőt volt és van azon még egy erdőri lakása és egy teljesen kőből épült, jól berendezett más háza is, a melyet akkor építtetett a város, midőn a magyar földmívelésügyi miniszterium egyik tanácsosa állategészségügyi és határvédelmi szempontból az összes határszéli községekkel ugynevezett „kordonház”-akat építtetett és szerelgetett fel nehány évvel ezelőtt. Lőháton és ölben vitette úgy szólván a város a meszet, téglát s más építő anyagokat ahhoz, csak hogy eleget tegyen az országos szempontból keletkezett meghagyásnak, lévén ebből közvetve neki is annyi haszna, hogy ha azután kirándultak a kezelőtisztek és gazdatanácsosok oda, volt a hová fejüket lehajthassák a 40—50 kmnyi fáradsalmas hegymászó utazás után. De még többet tett a város ezen erdejét illetőleg. A m. kir. állami erdészet kezelésébe adván ő is a háromszék megyei többi erdőkkel együtt ezen erdőbirtokát is és fizetvén az után nem csak az adót, de a kezelés és őrzés költségeit is minden időben pontosan, ez okból és ez alapon felmérte, térképezette és megbecsülte az átszakadt 1100 kat. holdnyi részét ezen erdőnek a múlt évben az e célra kirendelt m. kir. erdőtiszt által.

És mégis ez év tavaszán arra kellett ébrednie, hogy: egyfelől a jassyi St. Spiridion kórház — mint az említett fürdő birtokosa — másfelől pedig maga a román állam megosztottak a szóban forgó erdőbirtokon.

Amaz elvette a fűrész, melyet a város épített és használt, s fát vágatott és vágat az átszakadt városi erdőből. Emez pedig — illetőleg: az ő ne-

vében a határt őrző állami közegek ez erdőt ki-kergették a lakásából; átűzték a határon és beletelepítették a határszéli dorobánczókat, kik eddig átellenben a vizen túl egy kevésbé jó deszka alkotmányban laktak.

Ez a tény! És itéljen ebből a világ, s magyarázza meg főleg azt, hogy: micsoda ezimen jut különösen a román állam ezen eljárásához? Mert ha a jassyi St. Spiridion hősököd és tesz a nemzetközi törvény ellenére, az még érthető lenne; mivel: nem ő kötötte azt. De az állam — ha kötötte, miért nem tartja és tartatja tiszteletben azt?!

Különfélék.

— Halottak napját Kézdi-Vásárhelyt is a szokásos kegyelettel ünnepelték meg. Este 7 órakor úgy a róm. kath., mint az ev. ref. temető fényárban uszott. A sarkertekben nagy néptömeg tolongott, busan lobogtak a sírokon a kegyelet által felgyújtott lángok, majd megfelhangzott a gyászena. Az általános szomorúságba hogyné illett volna bele „Kalapom szememre vágom” s névtelen operett-indulók stb.? Hát ki tehet róla, ha minálunk operett-dallamokkal áldozunk elhunyt szeretteink emlékének!...

— Stanley V. bűvész csütörtökön és vasárnap este előadásokat rendez. Bizonyítványai sokat ígérnek, a sajtó nyilatkozatai előnyösek, s ezért mi is ajánljuk a közönség figyelmébe.

— Meghívó. A kézdívásárhelyi jótékony nőegyesület saját pénzalapja javára folyó hó 8-án azaz szombaton a városház dísztermében fillérestélyt rendez, melyre czimedit tisztelettel meghívja az állandó rendező-bizottság. Műsor 1. „A bíró” (Coppée től), költemény, előadva dr. Balogh Vendel ur által. 2. Czimbalo szülő: Vertán István ur által. 3. Népdalok, é. nekli: Makkai Dániel ur. Műsor után táncmulatság. Belépti díj személyenként 30 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este 8 órakor.

— A zernyesti székelylep. Az épület-terveket és költségvetéseket Maurer Viktor a napokban elkészítette és az igazgatósághoz elfogadás végett benyújtotta. A tervezet szerint 50 székel családot lehetne Zernesten rövid idő alatt letelepíteni s minden család külön egy igen esinos lakházzal és kerttel birna. A Maurer ur számítása szerint már 11 év alatt teljes tulajdonává válnék az egész telek, feltéve, hogy az illető munka díjából naponta 40 krt lefizet, a mit különben minden munkás könnyen tehet, miután 1 fnt 50—80 kr napikeresmény a gyár részéről biztosítva lenne. A telepítendő megélhetését minél jobban biztosítani hivatalva van a szintén Maurer által kidolgozott tervezet szerint felállítandó fogyasztási szövetkezet. Ha a részvénytársaság igazgatósága által ezen minden tekintetben előnyös ajánlatok elfogadtatnak, a zernesti székelylepítés tényné válik, annyival inkább, mert már is megígérték közreműködésüket a Székelyföld irányadó férfai.

— Uj Heródes. A „Gazetta Transylvaniei” című magyarfaló brassói újság a nagyszebeni román gyűlés alkalmából egy mérges czikkecskét közöl, melyben bizonyos Balasiani A. ur herodesi tervekkel foglalkozik. Bevezetéseken így aposztrofálja a román nemzetet: „Sirj és gondold meg, hogy a tatárok, a gepidák, az avarok és gótok tégedet ki nem irhattak, te éber határőr, fegyvereik és vad-ságuk daczára, és ime, most egy gyűlölt magyar miniszternek rendeletei letelepnek Európa szeme láttára és annak közepében, ez pedig a jelen század skandaluma.” Ezek után tömeges gyermekgyilkolásra akar kedvet csinálni a románoknak. Kifejti tudniillik, hogy ellenfeleik megkezdtek már végrehajtását annak a „pokoli tervnek”, mely szerint minden ember legyen ember és magyar. Hogy ez meg ne történhessék, a cikkíró véleménye szerint sokkal jobb lenne a román gyermekeket bölcsőjökben megfojtani. A Gazetta a maga részéről hozzájárul a tisztelt előtte szólott Heródes ur rettenetes véleményéhez. — No, mi is hozzá járunk!

CSARNOK.

Történelmi kor- és jellemrajzok.

Irta bitai Baikó Lajos 1848—49. h. hadnagy.

IV.

Félreértés.

(Boor vagy poor.)

Az a félreértés, miről én e helyen szölandó vagyok, oly időben történt, mikor hazánkban a lőpor olyan szűk volt, hogy kereskedésekben még orvos-ságnak sem lehetett volna kapni, a katonai raktárak is annyira ki voltak merülve, hogy a lőporhiányt az útközetek alkalmával a katonaság is érezte. Én tudom, mert jelen voltam, hogy a gróf Kálnoky Dénes dandára 1848. október 26-án Magyar-Sárosnál úgy vonult fel egész rendetlenül a harcztérre, hogy senkinek sem volt három töltényénél több. Így nagyon könnyű vala a császáriaknak félóra alatt pár száz futó székeltyt lepuskázni. Tudom azt is, hogy 1849. február 4 én hajnalban Prázmárról lőpor nélkül indultunk csatára, s mikor annyira voltunk az oroszoktól, hogy már a puskaropogás is hallott, akkor kaptunk kevés lőport és kovát. Nem csoda tehát, ha olyan világban egy magyarul nem tudó száznak hibásan ki-mondott azon szavait: „három hordó boor”, egy lőpor után sovárgó lélek lőpornak értette. No, de lássuk a dolgot közelebből.

1849. február 13 án Gál Sándor honvéd ezredes egy kemény székel tábortól Kőhalomszékben fekvő Darócz nevű szász falut alkonyat tájban megszállotta. Mig az elszállásolás megtörtént, késő este lett, és én, a mint szállásonra érkeztem, azonnal lefeküvén, mély álomba merültem, miből egy jó óra mulva egy katona azzal ébresztett fel, hogy menjek, mert a kapitány hívat. Én erre siettem alsócsernátoni Csiki András százados szállására, kit egy szászszal beszélgetve találtam. A százados így szólt hozzám: „Tegnap az innen gyorsan elvonult oláh tábor három hordó port hagyott hátra s azt az idevaló falnaggy elásatta. Ez a becsületes szász megmutatja, hol vannak a hordók elásva. Menjen ön vele s nézze meg a helyet jól, hogy reggel bizonyosra ásatthassunk.”

Erre a szászszal távoztam s egy negyedóra mulva azzal tértem vissza a századoshoz, hogy ismerem a helyet.

Ekkor megtudtam az okozatnak az okát is, azaz: miből származott a felfedezés. A száznak volt egy szép lova; azt egy Kossuth-husár az ő hitvány lovával kicserélte, de a szász Csiki százados közbenjárása folytán lovát visszakapta. Haládtosság fejében árulta el tehát a szász a titkot. Időközben ezt az örömdetes titkot közölte a százados Kálnoki Sándor őrnaggyal, ez pedig Gál Sándorral. Végre Csiki utasított, hogy reggel a hordókat ásassa ki s szállíttassa a tábor után. Minden megtörtént. A hordók a falusi nép erején 50 honvéd jelenlétében egy nagy kadal szalma alól a földből kivették s falusi szekereken a tábor után szállíttattak. Itt azonban nagy volt a csalódás, mert a hordók tartalma locsogott; tehát nem por, hanem boor volt a hordóban.

Mi a táborat a kénosi tetőn utóértük. Én a csalódást jelentettem a századosnak, mit ő pirulva vett tudomásul. A fő- és törzstisztek pedig jót nevettek egyet a Csiki félreértésén.

255-ik közlemény

a háromszék megyei „ERZSÉBET” árvaleány-nevelő intézet javára tett szives adakozásokról.

Dálnok.

Jakab György 2 kr. Czintos László 4 kr. Muzsnai József 6 kr. Pál Dénes 7 kr. Németh Ferencz, Kovács Márton, Varga István, Péter Zsigmond, Csomós László, id. Veres András, Gocsmán János, Bereczky József, Valaki, Torza József, Kovács Károly 10—10 kr. Miklós László, Dárkó Mihály, Bartha László, Teleki László, Özv. Gál Mihályné, Biró Károly 20—20 kr. Hadnagy József, ifj. Kovács Károly, né Kis Erzsébet 30—30 kr. Özv. Nagy Ferenczné 1 fnt. Polgár Sándor 1 lit. Veres József 6 lit. Dimény Lajos, B-ke Dénes, Miklós Sándor, Veres Lajos 1—1 kupa, Czákó József 2 kupa, Dimény András 4 kupa, Dimény Peterné 6 kupa buza.

Albiss.

Rákosi Lajos, Barabás Antal 1—1 kr. Dán Miklós, Bakosi Károly, Viziuj János, Volt Péter, Szabó András, Rákosi, mre 2—2 kr. Vén Pál, Vas Ferencz 3—3 kr. ifj. Szöcs La-

jos, Bod Lázár, Csomós Anna 4-5 kr. Kicsi Tamás, Te-
leki Hermina 5-5 kr. Apór Ferencz, Csomós Lázár, Bakcsi
Vilma, Bakcsi Mili 10-10 kr. Barthos Károly 20 kr. Ele-
kes Mihály, Bod Márton 1-1 kupa, Bakcsi Gergely 2 kupa
buza. Pál Mózes, Bod Miklós, Tamó Mózes fél-fél kupa,
Kicsi Ferencz, Icke Miklós, Bakcsi Ferencz, Bakcsi Gábor,
Dán Zsigmond, Dán Mózes, Elekes Károly, Ámbrus An-
drás, Elekes Ferencz, Sebestyén Domokos, Balog András,
Csoma József, Elekes István 1-1 kupa, Elekes Albert
Bakcsi Lajos, Vas Ferencz 2-2 kupa, Akó Lajos, Bató Ján-
nos, Elekes Lina 3-8 kupa, Elekes Gyula 4 kupa, Szini
Mari 5 kupa rozs, Szűcs Lajosné fél kupa, Elekes Károly,
Elekes András 1-1 kupa, Bakcsi István 2 kupa, Burabás
Lajos fél kupa árpa, Csomós Zsuzsa, Bod Anna, Gidófalvi
Antal, Rákosi András, Vajna Zsigmond 1-1 kupa, Gidó-
falvi János 2 kupa Kicsi Fülöp fél kupa törökbuza, Elekes
Lajos 1 kupa borsó. Vajna Lajos félkupa, Elekes Károly
1 kupa paszuly. Kovács János 2 kupa rozs.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében ki-
fejezett hálás köszönetünket.

Kézdi-Vásárhelyt, 1890. augusztus 27-én.

Br. Szentkeresztly Stephanie,
elnök.

Székely Málvin,
jegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Nyílt tér.*

Fekete selyem-szövetek 60 krtól 11 frt 65 krig
méterezéjint.
Sima és mintázott (180 különböző minőség-
ben). Külde egész öltözetekre és darabonként
portó- és vámmmentesen **G. Henne-
berg** (cs. és kir. udv. szállító) Zürichben
Minták postafordultán. Levelekre 10 kros
bélyeg ragasztandó.

* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget
nem vállal a szerk.

Hirdetések.

Sz. 2228. tkvi.

1890.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kovásznai kir. járásbíróság, mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy czofalvi
Szabó Albert végrehajtónak czofalvi Kato-
na Zsigmond és ügyvéd Bartos Károly ügy-

gondnok által képviselt néai Katona Zsig-
mondné Deák Eliza hagyatéka végrehajtást
szenvetők elleni 273 frt 90 kr tökeköve-
telés és jár: iránti végrehajtási ügyében, a
kovásznai kir. járásbíróság területén fekvő
czofalvi 343 sz. tjkben 2052 $\frac{1}{2}$ hr. sz ingat-
lanra 27 frt, 2051. 2052 $\frac{1}{2}$ hr. sz. 44; a czo-
falvi 381 sz. tjkben 1781 hr. sz. 9 frt, 1832
hr. sz. 3 frt; a czofalvi 412 sz. tjkben 64 $\frac{1}{2}$
64 $\frac{1}{2}$ hr. sz. 386 frt, 1159-1165 hr. sz.-ig fel-
vett ingatlanra 45 frt, 1722, 1723 hr. sz.
49 frt, 1267 $\frac{1}{2}$ hr. sz. 81 frt; a czofalvi 21. sz.
tjkben 180. hr. sz.-tól 182. hr. sz.-ig felvett
ingatlanra 416 frt, 73 $\frac{1}{2}$, 74. hr. sz. 79 frt; a
teleki 518. sz. tjkben 893 $\frac{1}{2}$ hr. sz. 28 frt,
1560. hr. sz. 15 frt, 1792., 1793., 1794.
hr. sz. 24 frt, 1889. hr. sz. 19 frt; a zágoni
2570. sz. tjkben 3985 $\frac{1}{2}$, 3986 hr. sz. 38 frt,
3992 $\frac{1}{2}$ hr. sz. 26 frt, 4336. hr. sz. 12 frt ért.
ingatlanokra az árverést 1301 frt 01 krtan
ezennel megállapított kikiáltási árban elren-
delte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok
1890. évi november hó 18-án délelőtt 9 órakor
Czofalva, 1890. november hó 19-én délelőtt 9
órákor Telek és 1890. nov. 19-én d. u. 3 óra-
kor Zágon község házában megtartandó nyil-
vános árverésen a megállapított kikiáltási
áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingat-
lanok becsárának 10%-át készpénzben vagy
az 1881. évi 60. törvénycikk 42-ik §-ában
jelzett árfolyammal számított és az 1881.
évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt
igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában ki-
jelölt óvadékképes értékpapírban a kikül-
dött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60.
t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek
a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállít-
ott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kovásznán, 1890. évi augusztus hó
29-én.

A kovásznai kir. járásbíróság mint telek-
könyvi hatóság

Dobay János,
kir. járásbíró.

Sz. 5132/1890.

polg.

Hirdetmény.

A O s d o l a községben gyakorolt italméresi
jogért megállapított kártalanítási összegre vonat-
kozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügymi-
niszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyez-
ség megkísérlésére s az igények tárgyalására
határidőül 1890. évi december hó 12 ének d. e. 9
órájára a királyi törvényszékhez Vajna Dénes kir.
törvényszéki bíró hivatalszobájába kitűzetett. Mely
határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig
azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kéz-
besítették, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az
idézett rendeletben megállapított következmé-
nyeire; ezennel idéztetnek.

A kézdívásárhelyi kir. törvényszék 1890. évi
október hó 25-én.

Ponori Sándor,
elnök.

Páll Venczel,
jegyző.

Sz. 4806/1890.

polg.

Hirdetmény.

A H a t o l y k a községben gyakorolt italméresi
jogért megállapított kártalanítási összegre vonat-
kozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügymi-
niszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyez-
ség megkísérlésére s az igények tárgyalására hatá-
ridőül 1890. évi december 17-ének d. e. 9 órájára
a kir. törvényszékhez Vajna Dénes bíró hivatal-
szobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirto-
kosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az
idéző végzés külön nem kézbesítették, figyelmezteté-
ssel az elmaradásnak az idézett rendeletben
megállapított következményeire, ezennel idéz-
tetnek.

A kézdívásárhelyi kir. törvényszék, 1890. évi
október hó 14-én.

Ponori Sándor,
elnök.

Kádár Ákos,
jegyző.

Magyar királyi államvasutak.

M e n e t r e n d .

Érvényes 1890. június hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

A l l o m á s o k				A l l o m á s o k			
	Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat		Vegyes vona	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N-Sze- ben felé)	(érk. ind.)	3.13	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)				10.32	3.18	
Botfalva	4.40	10.32	2.43	Tövis (vendéglő, elágazás Árad felé)	(érk. ind.)	12.23	4.36
Földvár	4.44	11.04		Nagy-Enyed	(érk. ind.)	1.23	5.06
Mogyorós	5.04	11.18		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vá- sárhely felé)	(érk. ind.)	2.36	5.57
Apáca	5.10	11.30			(érk. ind.)	2.46	6.08
Köpecz	5.40	11.45		Györes (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	3.23	6.36
Ágostonfalva	5.47	11.51			(érk. ind.)	3.33	6.42
Alsó-Rákos	6.06	12.06		Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	5.28	8.10
Homoród	6.35	12.27			(érk. ind.)	6.05	8.30
Kacsa	6.54	12.39		Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	10.41	12.41
Bene	7.17	12.56			(érk. ind.)	11.06	1.09
Erked	7.39	1.12		Budapest	(érk. ind.)	6.35	8.15
Héjasfalva (elágazás Sz. Udvarhely felé)	8.11	1.34					7.15
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	8.38	1.49				
Medgyes	(érk. ind.)	8.47	1.59				
	10.40	2.59					

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délelőtt 9 óra 48 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 23 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasút.

Héjasfalva	indul délelőtt 12.—	Székely-Udvarhely	indul délután 2.45
Székely-Keresztur	12.31	Bögöz	3.15
Nagy-Galambfalva	1.05	Nagy-Galambfalva	3.41
Bögöz	1.21	Székely-Keresztur	4.18
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 1.50	Héjasfalva	érkezik este 4.50

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelyt.